

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
İLE
2008 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU
TASARISI
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞME TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Mehmet Mustafa AÇIKALIN (Sivas)
BAŞKANVEKİLİ: Recai BERBER (Manisa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KİNAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

-----O-----

17.11.2009

İÇİNDEKİLER

-ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

-Mesleki Yeterlilik Kurumu -----

-DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.21

BAŞKAN: Mehmet Mustafa AÇIKALIN (Sivas)
BAŞKAN VEKİLİ: Recai BERBER (Manisa)
SÖZCÜ: Hasan Fehmi KİNAY (Kütahya)
KÂTİP: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

-----O-----

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Değerli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli bürokratları, basınımızın ve televizyonlarımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

14'üncü Birleşimin Birinci Oturumunu açıyorum.

Bugünkü gündemimizde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçeleri yer almaktadır.

Şimdi, sunumlarını, konuşmalarını yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

...

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Müzakerelere başlıyoruz.

İlk söz Sayın Akif Hamzaçebi, buyurun efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, bürokrasinin değerli mensupları; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesini görüşürken, doğal olarak sosyal güvenlik sistemi nedeniyle Hükûmetin sosyal devlete bakışını, sosyal devlet kapsamındaki politikalarını da değerlendirmiş olacağız.

Sosyal devlet, ulus devletin vardığı en büyük aşamadır. Ulus devletin tarihini yaklaşık üç yüz elli yıl olarak değerlendirirsek ki, 1648'deki Vestfalya Anlaşması'yla bugünkü Avrupa'daki devletlerin sınırları çizilmiştir. Bu ulus devletlerin 20'nci Yüzyılda geldiği aşama sosyal devlet olmuştur. Yani ulus devlet 20'nci Yüzyılda sosyal devleti keşfetmiştir, onu bulmuştur. 19'uncu Yüzyılda da belki ilk uygulamalarını görürüz ama kurumlaşması 20'nci Yüzyıldır.

Sosyal devlet ile ulus devlet daima karşılıklı bir etkileşim içerisinde olmuştur. 20'nci Yüzyılda iki dünya savaşının yarattığı dayanışma duygusu sosyal devleti beslemiş, yine sosyal devletin kendi içindeki dayanışma arzusu, duygusu, prensibi ulus devleti beslemiştir. Gerçekten sosyal devlet, insanlığın bugün risklere karşı korunması, risklere karşı daha güvenceli bir yaşam sürmesi konusunda çok büyük bir görev ifa etmektedir.

Yine 1929-1930'daki dünya ekonomik buhranında henüz ortada olmayan sosyal devlet, bugünkü küresel krizde krizin çok daha fazla derinleşmesinde, derinleşmesinin engellenmesinde önemli bir görev üstlenmiştir. Sosyal devletin yapmış olduğu harcamalar, sosyal devlete sahip ülkelerde krize karşı önemli bir reçete oluşturmuştur.

Şimdi, sosyal devletin giderek kapsamının genişlemesi, buna yönelik olarak harcamalarının artması, sosyal devlet uygulamalarını toplum nezdinde tartışılır hâle getirmiştir. Ancak bu tartışmaya rağmen ülkelerde sosyal devletin kapsamına, harcamalarına baktığımızda bunlarda ciddi bir azalma olduğunu görmüyoruz. Sosyal güvenlik primlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranlarına baktığımızda bütün ülkelerde bu oranların azalmadığını, arttığını görüyoruz. OECD rakamları bunu göstermektedir. Örnek vermek istiyorum: 60'larda OECD ortalaması yüzde 4,6 iken, bu oran 80'lerde yüzde 7'lerin üzerine çıkmış, 90'larda 9'ların üzerine çıkmış, hâlen 9'ların üzerinde seyretmektedir. Bakın, 2000 yılında sosyal güvenlik primlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı OECD'de ortalaması yüzde 9 iken, 2005'te 9,1; 2006'da da 9,1 olmuştur. Avrupa Birliğinde bu oran 11'lerin üzerindedir. 60'larda yüzde 6'larda başlayan oran bugün 11'lerin üzerindedir. Yani, hiçbir ülke sosyal devletten vazgeçmiyor, sosyal devletin olanaklarını daha genişletiyor. Belki birtakım rötuşlar yapılabilir ama risk karşısında verilen güvenceyi hiç kimse sınırlamıyor.

Ancak, sosyal devletin de problemleri vardır. Bugün risk kavramı yerini güçsüzlüğe bırakıyor çünkü risk dediğimiz zaman, özellikle Türkiye'deki sosyal devlet, risk karşısında vatandaşı, sigortalıyı sadece kısa süreli risklere karşı güvence altına alıyor. Sosyal güvenlik sistemi kısa süreli -veya işsizlik sigortasıyla birlikte bunu değerlendirirsek işsizliği, hastalığı, sakatlığı bu tip hâlleri sigortalıyor. Uzun işsizliği sigortalayan bir sosyal devlet anlayışı bugün Türkiye'de yok veya güçsüz vatandaşı koruma altına alan bir sosyal devlet anlayışı, kurumlaşmış bir sosyal devlet anlayışı yok.

Kitlesele uzun süreli işsizliklere karşı bugün bizim işsizlik sigortamız, sosyal güvenlik sistemimiz sadece seyircidir, herhangi bir işleve sahip değildir. Sayın Bakanın İşsizlik Fonu'na ilişkin olarak yapmış olduğu açıklamalar aslında gerçekten üzerinde durulması, düşünülmesi gereken açıklamalardır. Sayın Bakanın burada sunmuş olduğu

tablo, İşsizlik Sigortası Fonu'nun nasıl amacı dışında kullanıldığını göstermektedir. 2007 yılında toplam nema gelirinin, faiz gelirinin sadece yüzde 8'ini işsizlik ödeneğine aktarmış fonumuz. Kalanı kamu finansmanı dengesinde, finansmanı iyileştirmekte kullanılmış, bunu tablolarda görüyoruz. Bu rakam, işsizlik ödeneği çok ağır bir işsizlik sorunu yaşıyor olmamıza rağmen 2009 yılında yine aşağı yukarı onda 1'ler düzeyinde, yüzde 8 değil de belki yüzde 10... Düzeltiyorum, yüzde 10 değil, 2009'da bu rakam aşağı yukarı yüzde 20'leri aşmış durumda. 2010 yılında yüzde 19'a iniyor tekrar, işsizlik ödeneği fonun toplam faiz gelirinin, nema gelirinin yüzde 19'una iniyor.

İşsizlik Fonu'nun varlığı artıyor, toplam fon varlığı GAP'a yapılan aktarımlara rağmen 2005 yılında 45 milyar TL'ye ulaşıyor. Bu rakam 2007'de 30 milyar TL, yani 2007'den 2010'a yüzde 50 düzeyinde fonun varlığı artıyor. Fon amacı dışında kullanılıyor, Türkiye tarihinin en ağır işsizliklerinden birisini yaşıyor ama buna rağmen Hükûmetimiz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız buna seyircidir. Buradaki aslan payının yatırımlara aktarılmasına seyircidir. Hükûmet bu kaynakları borç olarak aldığını söylüyor ama bu borcun geriye ödenip ödenmeyeceğini de bilemiyoruz.

Sayın Bakan rakamlarını sundu, bilimsel bir analiz yapacağını söyledi ancak ben Sayın Bakanın yaptığı bilimsel analizde bazı verilerin hiç kullanılmadığını ve bazı durumların da, ekonomiye ilişkin bazı verilerin de bir kader gibi alındığını gördüm. Yani "İşsizlik bir kaderdir." diyor Sayın Bakan. "İşsizlik Türkiye tarihinde, Türkiye ekonomisinin tarihinde hep yüzde 9-12 aralığında seyretmiştir..." Evet, 9-12 aralığında hep AKP Hükûmetleri döneminde işsizlik seyretti, 2000 yılında işsizlik oranı yüzde 6,5; 2001-2002 gibi ağır bir krizin ertesinde yüzde 10,3. Hükûmet 10,3'le devraldı işsizliği, 2012'de orta vadeli programla Türkiye'ye vaat ettiği işsizlik oranı hedefi 13,3'tür. Yani, 2012 için bile Hükûmet topluma umut vaat eden bir tablo sunamıyor.

Şimdi, Sayın Bakanın sunduğu çeşitli ülkelerdeki işsizlik oranları tablosu gerçeklerden uzak. Şöyle uzak: Yani, o tabloyu değerlendirmek için bir veri daha gerekiyor. Sayın Bakan, mademki bilimsel açıklama, analiz yapmaya çalışıyorsunuz, o tabloya lütfen o ülkelerdeki iş gücüne katılma oranlarını da ekleyin. Türkiye'deki bu oranın yüzde 47-48'lerde olduğunu; o ülkelerde, Avrupa Birliği ülkelerinde o oranın yüzde 60'ların, 65'lerin üzerinde olduğunu bilelim ki, bizim işsizlik rakamının yüzde 14,8'lik bu yıllık oranın bile gerçeği yansıtmadığını, Avrupa ülkeleriyle kıyaslanabilir bir rakam olmadığını bilelim.

Şimdi, tablo budur değerli arkadaşlarım. Hükûmet, sosyal güvenlik sisteminin gelir yanındaki problemi görmüyor, bu problemi görmediği için de harcamaları kısma çalışıyor. Bize sürekli burada sunulan tablo, işte grafikler, eğriler, harcamalar olağanüstü artıyor, bunun sonu felaket, o hâlde harcamaları kısıalım... Siz hiç bugüne kadar sosyal güvenlik sisteminin gelir durumu nedir, projeksiyon nedir, Hükûmet neyi öngörüyor, bunun burada sunulduğunu gördünüz mü? Ben görmedim. Bugün de görmedim, daha önce de görmedim.

Çok kısaca söyleyeyim, sosyal güvenlik sisteminin gelirleri nedir? Sosyal güvenlik sisteminin gelirleri, gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak söylersek -yine uluslararası rakamları söyleyeceğim ben size- Türkiye'de bu oran şu anda yüzde 6'lar düzeyindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, ilave süre veriyorum.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Yüzde 6'lar düzeyinde 2008 yılı 5,9'dur. OECD'de nedir? Türkiye'nin de üyesi olduğu, Türkiye'yle birlikte otuz ülkenin üye olduğu OECD ortalaması 9,1'dir. Avrupa Birliği ortalamaları 11,5'tir. Yani, biz Avrupa Birliğinin yarısı kadar bir prim geliri topluyoruz. Bu yarısı kadar gelire çarkı çevirmeye çalışıyoruz, yetmiyor, bütçeden transfer yapıyoruz. E, ne yapalım çok fazla, artık kısıtlım, emeklinin maaşına fazla zam yapmayalım -sanki emekli refaha ermiş de- enflasyonu veri alıp, enflasyon neyse o kadar veriyoruz veya işte işsiz kalmış, yeter, sen ne kadar işsiz kaldın, sana kısa süreli şu kadar üç ay, altı ay, neyse bir işsizlik ödeneği, fazla vermeyelim... Şimdi, tablo bu.

Gelir yanını iyileştirmeden sosyal güvende bu işin çözümü yok. Çözümü yok, devlet mutlaka yine bir transfer yapacak tabii ki. Sosyal devletse, sosyal güvenlik açığını, bir makul açığı her zaman için sosyal devlet finanse edecektir. Sosyal devlet, sosyal güvenlik, çalışanlarla çalışmayanlar arasındaki dayanışma sözleşmesinin üzerine oturur. Bu sözleşmenin nasıl olacağına toplum karar verir; toplum, onun temsilcileri, parlamento... Toplumda tartışılır, parlamento bunun kararını verir.

Bu dengeyi nerede kuracağız? Şimdi, bu dengeyi Hükümet gelir durumunu veri olarak bunu sabit kabul edip harcamaları kısımaya çalışmak suretiyle kurmaya çalışıyor. Bu yaklaşımın yanlış olduğunu ifade edeyim. İşte "Kore gazisi evinde açlıktan öldü." Gazete haberini hep beraber okuduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, ilave süre veriyorum, konuşun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Kore gazisi evinde açlıktan öldü veya Alzheimer hastası yaşlılarımız bugün emekli maaşıyla geçinmiyor, niye? Çünkü, bir başkasına bağımlı. Alzheimer hastamız bir başkasına bağımlı olan hastadır, başkasının yardımı olmadan yaşayamaz, oysa bizim sosyal güvenlik sistemimiz emekliye işte yaşamını idame ettirecek bir geliri vermeye çalışıyor. Alzheimer hastası olanla olmayan arasında bir ayırım yapıyor mu sistem? Yapmıyor. Oysa yapmak gerekir, Alzheimer hastası başkasına bağımlı. Yaş ilerledikçe insanın başkasına bağımlılığı artıyor, bugünkü sosyal güvenlik sistemimiz bu bağımlılığı güvence altına alan, onu sigortalayan bir anlayışa sahip değil veya toplum bireyi dışlamış, bu dışlanmayı çözmiyor, bunu sigortalamıyor. Bu riski güvence altına almıyor.

"Risk" kavramının içerisine, yanına daha doğrusu, güvensizlik, güvencesizlik, dışlanma, güçsüzlük gibi kavramları da ilave etmek gerekir. Bu kavramın Hükümetin gündeminde olmadığını ifade etmeliyim.

Son cümlelerim şunlar: Sayın Bakan liyakat, kariyer gibi ilkelerden söz etti. Bu ilkeleri ortadan kaldıran 2002 seçimlerinden sonraki Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleridir. Kamu yönetiminde liyakat ve kariyer ilkesini yok eden anlayış AKP hükümetleri döneminde ortaya çıkmıştır. İşte 657 sayılı Kanun'un sözleşmeli personelin istisnai istihdam biçimine yönelik düzenlemesi ortadan kaldırılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sözleşmeli istihdam biçimi bugün asli istihdam biçimine dönüşmüştür, bu örneklerden bir tanesi. Kadrolaşma, vesaire bütün bunları saymıyorum, yasal düzenlemeyi söylüyorum, yasaların verdiği olanakları Hükümetin nasıl kullandığı konularına, subjektif uygulamalarına ayrıca girmiyorum.

Şimdi, böyle bir tabloda Sayın Bakan diyor ki: “Memurun yüzde 36’sı vasıfsız, bu domuz gribinden daha tehlikeli.” Şimdi, bu olmadı. Bir yandan siz kariyer ve liyakat ilkelerini ayaklar altına alacaksınız, bir yandan da memuru suçlayacaksınız. Yüzde 36’sı vasıfsız, domuz gribinden daha tehlikeli... Ne ilgisi var şimdi domuz gribiyle unvansız memurun çalışma anlayışının? Yani, domuz gribi daha ehvenişer, bu efendim insanı öldüren virüs daha ehvenişer, işte vatandaşa eziyet eden bir bürokrasi anlayışı var anlıyorum, Bakanın kafasında bu memur tehlikeli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, toplayın lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bu memur tehlikeli, evet bu memur tehlikeli... Bu memurlarımız, bürokrasideki memurlarımız işini yapıyor. Bunda aksamalar olabilir, hükümetlerin görevi bu aksamayı düzeltmektir.

O “memur” unvanı size vasıfsız gibi gelebilir, bunlar hizmet içi eğitimden geçerler. Yani, her kurum hizmet içi eğitim yapar. Yani gidin bugün Maliyeye unvanı memurdur ama defalarca hizmet içi eğitim almıştır, o işini en iyi şekilde yapar. Nitekim Maliye Bakanlığı uzmanlık sınavları açıyor, giriyor memurlar kazanıyor, oraya uzman oluyorlar. Yani o fırsatları memurun önüne koydunuz da mı memurlar bu uzmanlık tercihini yapmadılar, o sınavlara girmediler. Keşke objektif sınavları koyabilseydiniz de memurlar bu sınavlara girme olanağına sahip olsaydı, iktidarın “Bana yakın memur.” diye atama tercihi dışında kalan memurlar da yükselme imkânı bulabilseydi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sayın Bakana bir soru sorarak konuşmamı tamamlıyorum.

Sayın Bakan, siz bürokrasi döneminizde, Başbakanlık Müsteşarlığı döneminizde çok ciddi bir şekilde eleştirildiniz. Ben çok iyi hatırlıyorum, bu sıralarda Plan ve Bütçe Komisyonu sıralarında sizin eski dönemde yazmış olduğunuz bir makale nedeniyle birçok arkadaşımız çok ciddi eleştiriler yöneltti. Yani bu eleştirileri ben de yönelttim ama siz bunlara hiç birisine cevap vermediniz. Eleştiriler de şu kelimeyi, şu suçlayıcı kelimeyi kullanan arkadaşlarımız oldu, tutanaklar da vardı, sizi o makalenizdeki cümleler nedeniyle cumhuriyet düşman ilan etti ama siz buna yönelik herhangi bir açıklama yapmadınız, dava yoluna da gitmediniz, acaba neden? Yani, normal olarak “Cumhuriyet düşmanı” suçlaması çok ağır bir suçlama, sizin yargıya gidip böyle olmadığınızı iddia etmenizi ben beklerdim, o arkadaş hakkında tazminat davası veya hakaret davası açmanızı beklerdim, acaba neden bu yola gitmediniz, merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

...

SORULAR VE CEVAPLAR

...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli üyeler, Komisyonumuzun müzakere ve sualler bölümü de böylece sona ermiştir.

Sayın Bakanımıza, bu suallere, dilediklerine yazılı da cevap verme hakkı

bulduğunu hatırlatmak suretiyle yirmi dakika süre veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hamzaçebi, çok kısa olmak üzere son söz milletvekilinindir, yalnız bundan sonra sadece tek kişiye söz vereceğim.

Buyurun Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ekonomiye yönelik olarak bir değerlendirme yaptığı için söz alma ihtiyacı duydum. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesini değerlendirirken doğal olarak ekonomik politikalara ilişkin değerlendirmeleri biraz konu dışında bıraktık. Daha çok Bakanlığın görev alanına yoğunlaştık. Ancak Sayın Bakan, hem konuşmasında hem son açıklamalarında büyümeyle istihdam arasındaki ilişkinin koptuğunu, dolayısıyla büyümenin istihdam yaratmamasını, yaratamamasının normal olduğunu söyledi. Bundan çıkan sonuç işsizliğin çözümü konusunda Hükümetin bir çaresinin, çözümünün olmadığını. Ama asıl söyleyecek olduğum bu değil. Sayın Bakan, mevcut durumu veri alıyor. Mevcut durumda Türkiye’de 2000’den sonra büyüme var, ancak bu büyüme istihdam yaratmıyor. Ama bunun neden istihdam yaratmadığı üzerinde Sayın Bakan durmuş değil. Örneğin kur seviyesinin Türkiye’nin istihdamına nasıl etki ettiğini değerlendirmiş değil. Belki buralara da girmiş olsaydı Sayın Bakan mevcut durumu veri almayacaktı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, kurum bütçeleriyle ilgili görüşmeler böylece tamamlanmıştır. Sayın Bakanımıza, katkıda bulunan değerli üyelerimize teşekkür ediyorum.

Şimdi bütçelerin oylamasına geçiyoruz.

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu 2010 yılı bütçeleri ile 2008 yılı kesin hesapları okundu, oylandı, kabul edildi.)

Değerli üyeler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Oturumumuza saat 17.00’ye kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 16.18